

LATVIEŠU FONDA

1993. g. septembrī

APKĀRTRAKSTS

numurs 55

SVEICAM ATJAUNOTĀS LATVIJAS VADĪBU!

Latviešu Fonda padome un dalībnieki apsveic atjaunotās Latvijas brīvvalsts prezidentu Gunti Ulmaņa kungu, jaunievēlēto Saeimu un visas brīvās Latvijas nākotnes cēlējus.

Valsts atjaunošanas darbs ir uzsākts. Tauta dzimtenē un svešumā šai pārejas laikā savas intereses, garīgos spēkus un finansiālos līdzekļus veltīja politiskās stabilitātes nodrošināšanai un brīvības centienu īstenošanai. Nu esam noteicēji paši savā brīvajā zemē. Mūsu prioritātes mainīsies, un kultūrai un izglītībai atkal jāieņem sava nozīmīgā vieta tautas ceļā uz garīgu, kultūrālu un ekonomisku atplaukšanu.

Latviešu Fonds jau vairāk kā 20 gadus ir atbalstījis latviešu brīvības alkas un nopietnu kultūras darbu visā pasaulē. Mēs solām šo darbu turpināt, lai palīdzētu tautas kultūrai atplaukt visā tās bagātajā krāšņumā.

Novēlam, lai tālredzība, drosme un demokrātiska darba pieeja vada mūsu tautu turpmākajās gaitās, līdz tā garīgi stipra atkal reiz greznosies pārējo kultūras tautu vidū.

PĀRDOMAS UN ATSKATE

Ši gada jūnijā Rīgā notika latviešu kultūras darbinieku saiets, kur pārrunāja vispasaules latviešu kultūras dzīves problēmas un vajadzības. Latvijā kultūras un izglītības stāvoklis ir grūts. Valdības spēja atbalstīt kultūras pasākumus patreizējos ekonomiskos apstākļos ir minimāla. Un tomēr tauta dzīvo. Dziesmu svētki un koncerti sajūsmina, iznāk grāmatas, rīkotas tiek izstādes, saieti un sanāksmes.

Trimdas latviešu organizāciju līdzšinējais atbalsts ir bijis nozīmīgs, bet ikviens apzinās, ka nākotnes atbalstītāji, cēlēji un veidotāji būs latvieši Latvijā.

Mūsu piešķirtie līdzekļi ir tikai "sēklas nauda" Latvijas lielajām vajadzībām, un to ļoti labi apzinās Latviešu Fonda padome un fonda dalībnieki. Jau 1989. gadā LF mudināja palīdzēt latviešiem Latvijā, lai viņi var palīdzēt paši sev. Un, domāju, ka tas mums ir izdevies.

Aptuveni \$50,000 ir piešķirti stipendijās vien ārzemēs studējošiem Latvijas studentiem. Daudzi no viņiem jau atgriezušies Latvijā un ieņem atbildīgas vietas savās speciālitātēs.

Ar LF palīdzību tiek aprūpēti cilvēkarchīva materiāli, brīvdabas muzeja eksponāti, čekas dokumentu

liecības, atbalstīti koncertu cikli, grāmatu pārsūtīšana, grāmatu iespiešana.

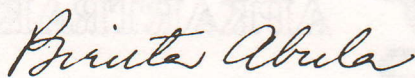
Ši gada jūnijā, tikai pateicoties LF sēklas naudas atbalstam, Rīgā varēja atvērt Okupācijas muzeja pirmo fāzi, kas uzskatāmi un objektīvi izskaidro latviešu tautas ciešanu gaitas, tā palīdzot izglītēt gan ārzemniekus, gan mazāk zinīgus latviešus. Šis muzejs mums arī atgādina neaizmirst, lai vēsture neatkārtotos.

Bez tam, kā vienmēr, LF turpina atbalstīt svešumā dzīvojošo latviešu darbus, kas, bez šaubām, ar laiku būs nozīmīgi visiem latviešiem visā pasaulē.

Tie 1072 Latviešu Fonda dalībnieki, kas atraduši par iespēju ar saviem līdzekļiem atbalstīt visu latviešu kopīgu lietu, var justies gandarīti, ka viņu darbi svešumā ir nesuši tik lielus augļus visai mūsu tautai.

Pēc sešu gadu darbības Latviešu Fondā, piecus gadus par fonda priekšsēdētāju, pateicos ikvienam par iespēju darboties patiesi demokrātiskā vidē. Pateicos ikvienam LF padomes loceklim par labo sadarbību, savstarpējo cieņu, atsaucību un apzinību darbu veikšanā.

Darba turpinātājiem un vadītājiem arī turpmāk novēlu panākumus, darba mīlestību, un apstākļu izpratni. Mūsu atsaucība un pabalsts vēl ilgi būs nozīmīgs ikvienam nopietnam kultūras darba darītājam.

Biruta Abula
Latviešu Fonda padomes priekšsēde

Vēstule Latviešu Fondam...

Dallasā, 1993. gada 4. martā

Godātā Latviešu Fonda padome!

Izsakām Jums un visam Latviešu Fondam vissirsnīgāko pateicību par tiešo palīdzību divu latviešu ārstu – Gunta Kilkuta un mana – Juŗa Lazovska brauciena uz Dallasu organizēšanā un ceļa izdevumu segšanā.

Viesmīlīgajā Metodistu slimnīcā nodzīvotie trīs mēneši mums vēlreiz parādījuši to augsto mērķi, uz kuŗu tiekties Latvijas medicīnai un arī mums pašiem. Pavadot ik pa pāris dienām kopā ar dažādu speciālitāšu ārstiem mēs uzzinājām daudz jaunas lietas, kā arī atcerējāmies jau aizmirstās. Nenoliedzami sajūsmīgā medikamentu klāsts un lieliskā diagnostikas aparātūra, taču, domājams, vislielāko iespaidu atstāja pašu ārstu augstā kvalifikācija, labi organizētais rezidentu apmācības process, kuŗu mums arī bija iespēja vērot.

Mūsu izpratnē kaut kādu uzlabojumu Latvijas medicīnā var izdarīt, ja izpilda visus trīs uzlabošanas procesa posmus:

- 1) pamatojums vai motivācija kaut ko veikt – to var iegūt lasot, redzot, novērojot, pārdomājot un izdarot pareizos secinājumus;

- 2) zināšanu un iemaņu apgūšana – veicama tikai sīvā un grūtā mācīšanās procesā;

- 3) savu zināšanu pielietojums praksē – t.i. Latvijas medicīnā, kas arī ir galīgais mērķis.

Tad nu varētu teikt, ka mēs abi esam tikuši galā ar pirmo posmu (mums ir novērošanā gūtā motivācija) un spēruši solīti otrā posma virzienā (iegūtas dažādas visai fragmentāras zināšanas, uzklāusot šejienes ārstu paskaidrojumus un piedaloties lekcijās).

Kā turpmāko uzdevumu varētu noteikt visai nopietno gatavošanos FMGEMS (Foreign Medical Graduate Examination in the Medical Sciences) vai USMLE (US Medical Licensing Examination). Pēc eksāmena sekmīgas nokārtošanas ir jāsameklē rezidentūras vieta ASV. Tā arī nav viegla, taču ar zināmu uzņēmību pilnībā veicama lieta.

Rezidenta alga (20,000–25,000 dolāru gadā) dod relatīvi nodrošinātu un no ekonomiskām problēmām neatkarīgu dzīvi, darot iespējamu pilnīgu nodošanos mācībām un pieredzes krāšanai.

Studenta vīza neatļauj uzturēties ASV ilgāk par attiecīgās rezidentūras programmas paredzēto laiku

(tā, piemēram, ģimenes ārstiem un internistiem - trīs gadus), tādējādi samazinot eventuālo "brain drain" no Latvijas. Atgriežoties pēc tam dzimtenē tiktu papildināts kvalificētu ārstu skaits, kas pakāpeniski atjaunotu paplukušo ticību medicīnai un samazinātu ārzemnieku raizes par savas veselības aprūpi atrodoties Latvijā.

Jāatzīst, ka patreiz Latvijas medicīnas aprindās pastāv uzskats, ka FMGEMS un USMLE ir pārāk grūts un neiespējams, lai to nokārtotu bez fanātiskām pūlēm. Šādus uzskatus var izskaidrot ar nepietiekošu informācijas apmaiņu, kā arī komunistiskās ideoloģijas gadiem kultivēto individa apspiešanu un sekojošo neticību saviem spēkiem.

Ja angļu valodas apguvē ir vērojama strauja labošanās, tad medicīnas zinību veicināšanai būtu vitāli nepieciešams finansiāls atbalsts. Tas padarītu kvalificēšanās iespējas Amerikā jebkuŗam spējīgam Latvijas ārstam par realitāti.

Tāpēc mēs ierosinām Latviešu Fondam apspriest jautājumu par finansiālu atbalstu sekojošajam projektam un eventuāli līdzekļus sadalīt šādi:

- 1) Viena vai vairāku grāmatu komplektu (National Medical Series for Independent Studies, Little Brown Book in Biochemistry, National Boards Review) dāvinājums Latvijas medicīnas augstskolai. Viena šāda komplekta cena ir aptuveni 500 dolāru. Būtu jāzina arī kuŗš konkrēts cilvēks Rīgā par šo grāmatu saglabāšanu un informācijas apmaiņu būtu atbildīgs.

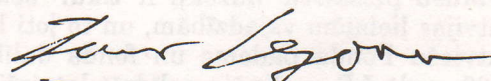
- 2) Katru gadu vienam vai pāris veiksmīgākajiem FMGEMS un USMLE kārtotājiem atmaksāt eksāmena naudu un ceļa izdevumus līdz eksāminācijai vietai (Varšava, Budapešta vai Berlīne). Abi eksāmeni plus abi nepieciešamie braucieni kopā – 1,000 dolāru.

- 3) Pēc rezidentūras vietas sameklēšanas šiem, vienam vai vairākiem, Latvijas ārstiem, kuŗi ieguvuši eksāmenā vislielāko punktu skaitu, varētu nopirkt biļeti no Latvijas uz attiecīgo ASV pilsētu, kur paredzēta rezidentūra.

Domāju, ka var rēķināties ar to, ka rezidentūras kandidātu skaits no Latvijas pieaugs tikai gadu gaitā, tādējādi aizpildot to Latvijas un Baltijas nišu dažādu valstu un nacionālītāšu rezidentu vidū ASV slimnīcās.

Izplatot informāciju Latvijā par iespēju jebkuŗam ārstam pēc dzimtenes medicīnas augstskolas beigšanas veikt stažēšanos rezidentūrā ASV, saņemot pieklājīgu algu trīs gadus, palīdzētu Latvijas ārstiem un studentiem rast motivāciju citīgāk mācīties kā medicīnu tā arī angļu vadolu.

Cerībā uz turpmāku sadarbību,

Jūsu

dr. Juris Lazovskis

Martas ielā 9 - 7
Rīga, LV1011, Latvija

Piezīme: Latviešu Fonds piešķir \$500 sēklas naudas atbalstu viena komplekta mācību grāmatu iegādei. Komplekts nogādāts uz Latviju šī gada jūnijā.

Kasiera ziņojums

KASES PĀRSKATS PAR 1992./93. GADU UN 1993./94. GADA BUDŽETS

	1992/93 Budget	1992/93 Actual (Est.)	1993/94 Budget
<u>General Income</u>			
Initiation Fees/Annual Dues	\$ 400	\$ 90	\$ 100
Donations (Expendable)	100	5,221	100
<u>Investment Income</u>			
Bank/Bond Interest	35,000	34,605	35,000
Dividends	7,000	3,083	3,000
Capital Gains	15,000	(3,057)	5,000
	-----	-----	-----
<u>Total Income</u>	\$ 57,500	\$ 39,942	\$ 43,200
<u>Expenses</u>			
Office Supplies	\$ 200	\$ 152	\$ 200
Telephone	0	0	0
Postage	1,200	892	1,200
Printing	1,500	1,645	1,500
Promotion	500	120	200
Travel/Meetings	3,500	1,841	2,500
Legal/Audit	10	10	10
Accounting/Computer Oper.	1,500	748	1,000
Investment Management	4,500	4,125	4,500
Depreciation	800	800	800
Bank Charges	100	64	100
Miscellaneous	0	158	0
	-----	-----	-----
<u>Total Expenses</u>	\$ 13,810	\$ 10,554	\$ 12,010
<u>Income Over Expenses</u>	\$ 43,690	\$ 29,388	\$ 31,190

- Piezīmes:
- 1992./93. gada kases grāmatas vēl nav oficiāli noslēgtas. Pēc noslēgšanas daži ienākumi/izdevumi var mazliet mainīties.
  - 1992./93. gada peļņa ir apmēram \$29,000. Piešķirto projektu izmaksas (\$45,000) tika segtas no "Grant Reserve Fund".
  - "Capital Gains" ienākumi cieš no sliktā ekonomiskā stāvokļa Kanadā. 1992./93. gadā tika zaudēti \$9,132 (Kanadas) likvidējot Inco Ltd. un Saskatchewan Oil & Gas Corp. akcijas.

ATGĀDINĀJUMS

Maksājumi Latviešu Fondam sūtāmi fonda kasierim Edmundam Brigmanim, 22 Tapping Reeve Drive, Litchfield CT 06759, USA. Čekus lūdzam rakstīt uz LATVIAN FOUNDATION, INC. vārda.

Pateicība Latviešu Fondam...

Dallasā, 1993. gada 4. augustā

L. cien. Birutai Abula kundzei!

Ir pagājis jau vairāk nekā gads kopš esmu atgriezies Latvijā, lai pielietotu ASV iegūtās zināšanas banku darbības laukā. Nekad nebiju domājis, ka pēc atgriešanās strādāšu Latvijas Centrālajā bankā. Bankā, kurai šodien ir tik liela ietekme uz Latvijā notiekošajiem saimnieciskajiem notikumiem.

Domāju, ka šobrīd varam būt gandarīti ar sasniegumiem monetārās politikas laukā. Tāpēc par spējam iegūt zināšanas, lai varētu tās sekmīgi pielietot, ar šo gribētu izteikt lielu pateicību Latviešu Fondam par tik svarīgo finansiālo atbalstu studiju laikā Klarksonas universitātē.

Šobrīd Latvijai ir nepieciešams daudz jaunu un rietumos izglītotu speciālistu gan jurisprudencē, gan saimniecības un banku lietās. Tāpēc ar šo gribu arī novēlēt visiem, kas sekmē šo atbalstu, izturību, iecietību un atsaucību, tādu, kādu bija iespēja saņemt man. Ja varu būt noderīgs kādā veidā, būšu priecīgs vienmēr palīdzēt.

Ar patiesu cieņu,

Ilmārs Rimšēvičs

Piezīme: Ilmārs Rimšēvičs tagad Latvijā ir Latvijas Centrālās bankas padomes vicepriekšsēdis (vice chairman of the Board of Governors).

NOVĒROJUMI

Ar atzinību jāpiemin, ka visi Latviešu Fonda padomes un revīzijas komisijas locekļi pēdējos divos gados īsāku vai garāku laiku ir strādājuši Latvijā – mācot, un iepazīstoties ar projektiem, kam Latviešu Fonds ir piešķīris līdzekļus.

Līdzekļi tiek izmantoti mērķtiecīgi, lai gan jākonstatē, ka piešķirto aparātūru attiecīgās iestādes varētu izmantot lietderīgāk, darot to pieejamu arī citu projektu darbiniekiem. Vērojama intensīva interese strādāt, uzsākt nozīmīgus pētījumus, tomēr nereti jā-sastopas ar šķēršļiem, kurus pārvarēt vairākos gadījumos darba veicējiem aptrūkst neatlaidības.

Divi agrākie Latviešu Fonda padomes locekļi jau pārcēlušies uz dzīvi Latvijā – Astrīda Jansone un Laimonis Streips. Laimonis jau Latvijā saticis savu jauno dzīves biedri un nozīmīgu darbu. Novēlam vislabākās sekmes arī Astrīdai, lai gan mums šeit pietrūks viņas padoma ceļojumu izkārtšanai. Novēlam arī panākumus Jānim Grāmatiņam ar ievēlēšanu ALA-s valdē. Zinām, ka arī jaunos pienākumus viņš veiks tikpat apzinīgi kā darbojoties LF padomē.

Apkārtraksta tehniskais redaktors . . . . Aivars Ronis
Ar autora vārdu parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst Latviešu Fonda padomes viedoklim.

IEGULDĪJUMI

1993. gada jūnija beigās Nesbitt-Thomson sabiedrības apsaimniekošanā nodoto LF ieguldījumu stāvoklis bija sekojošs (ASV dolāros):

	Cost	Market Value (6/30/93)
US Equity Account	\$ 87,942	\$ 128,413
US Fixed Income Acct.	262,833	281,192
Canadian Equity Acct.	33,686	26,575
Can. Fixed Income Act.	137,013	136,527
	<u>\$ 521,474</u>	<u>\$ 572,707</u>

Piezīmes:

1. US Fixed Income Account caurmērā dod 7.1% ienākumu gadā.

2. Canadian Fixed Income Account caurmērā dod 9.3% ienākumu gadā.

BANKU KONTI

1993. gada jūnija beigās Latviešu Fondam banku kontos bija sekojošas summas (ASV dolāros):

Nesbitt-Thomson	\$ 101,850
Union Trust	47,823
Credit Union (Toronto)	8,348
Credit Union (Austrālijā)	9,442
Fidelity Cash Reserve	58,053
	<u>\$ 225,516</u>

Piezīmes:

1. Visi banku konti maksā procentus: 2.5% līdz 5.0% apmērā.

2. Nesbitt-Thomson banku kontā tiek noguldīta nauda akcijas pārdodot, un nauda tiek ņemta ārā akcijas pērkot.

3. Union Trust, Credit Union (Toronto), un Credit Union (Austrālijā) ir konti, no kuriem tiek maksāti tekošie rēķini.

4. Fidelity Cash Reserve ir Money Market konts, no kura tiek izmaksāta nauda, ja tā ir vajadzīga tekošo rēķinu maksāšanai.

Kopš ziņojuma Apkārtrakstā Nr. 54 (1993. gada martā) Latviešu Fondam klāt nākusi jauna tūkstošniece:

550. Ivaska, Astrida
Fountainstown, Ireland

LF DALĪBNIKĒI/TŪKSTOŠNĒKI

Latviešu Fondam ir bijis sekojošs dalībnieku/tūkstošnieku pieaugums:

Gads	Dalībnieki	Tūkstošnieki	Tūkstošnieki
1975	430	120	27.9%
1980	805	270	33.5%
1985	900	390	43.3%
1990	1,052	504	47.9%
1993	1,074	550	51.2%

Dalībnieku pieaugumā ir bijuši trīs iezīmīgi posmi:

1971-1978	94 dalībnieki/gadā
1978-1990	28 dalībnieki/gadā
1990-1993	7 dalībnieki/gadā

Tūkstošnieku pieaugumā ir bijuši trīs līdzīgi posmi:

1971-1985	27 tūkstošnieki/gadā
1985-1990	23 tūkstošnieki/gadā
1990-1993	15 tūkstošnieki/gadā

SĒKLAS NAUDAS PIEŠĶĪRUMI

1. \$750 – atbalsts kultūrvēsturniekam Olģertam Aunam, Latvijā, latviešu vēsturisko kapu apzināšanas/rādītāja sagatavošanas priekšdarbiem.

2. \$2,000 – atbalsts prof. Andrievam Ezergailim materiālu iegādei, datoru vajadzībām – Čekas prāvu dokumentēšanas darbu uzsākšanai – Vēstures institūtā-tam Latvijā.

3. \$2,000 – atbalsts prof. Paulim Lazdam, studentu apmaiņas projektam Viskonsinas universitātē, Eau Claire, WI.

ATĢĀDINĀJUMS VISIEM PIEŠĶĪRUMU SAŅĒMĒJIEM

KAD POPULĀRIZĒJIET SAVUS
PROJEKTUS, DARIET SABIEDRĪBAI
ZINĀMU, KA TIE ĪSTENOTI AR
LATVIEŠU FONDA ATBALSTU.

JO VAIRĀK BŪS DEVĒJU, JO
NOZĪMĪGĀKS BŪS MŪSU DARBS!

LATVIEŠU FONDA PADOME

Biruta Abula, priekšsēde ..... (214) 867-6689
3909 Leathertop Drive
Plano, TX 75075, USA

Edmunds Brigmanis ..... (203) 567-8540
priekšsēdes vietnieks
kasieris un biedrzinis
22 Tapping Reeve Drive
Litchfield, CT 06759, USA
Fax: (203) 567-8829

Ilgonis Zariņš, sekretārs ..... (212) 535-4824
217 East 85th Street, Apt. 18
New York, NY 10028-3091, USA

Valdis Liepiņš ..... (416) 248-9137
ieguldījumu pārzinis
84 John Street
Weston, Ont. M9N 1J7, Canada

Inta Ādamoviča-Rūtiņa ..... (301) 649-3135
veco projektu lietvede
1501 Ladd Street
Silver Spring, MD 20902, USA

Imants Freibergs ..... (514) 342-9192
stipendiju lietvedis
444 Grenfell Avenue
Montreal, Que. H3R 1G5, Canada

Ilze Muehlenbacha ..... (314) 481-8294
jauno projektu lietvede
4984 Neosha Street
St. Louis, MO 63109, USA

Roberts Batarags ..... (518) 370-5924
īpašu uzdevumu lietvedis
2130 Orchard Park Road
Schenectady, NY 12309, USA

FONDA REVIDENTS

Aivars G. Ronis ..... (402) 489-2776
6931 La Salle Street
Lincoln, NE 68516-1512, USA

PĀRSTĀVIS KANADĀ

Valdis Liepiņš ..... skat. adresi augstāk

PĀRSTĀVIS EIROPĀ

Laimonis Streips

A. Deglava ielā 15213, dz. 140
Rīga, LV1021, Latvija

PĀRSTĀVIS AUSTRĀLIJĀ

Aleksandrs Zariņš

16 Ferntree Road
Engadine, NSW 2233, Australia